اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰی خَاتَمِ النَّبِیّٖن ط
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ط

امیرِ اهلِسُنَّت نه د اختر په باره کښې 23 سوالونه او جوابونه [1]

دُعائے خلیفۀ امیرِ اهلِسُنَّت: یا رَبَّ المُصطفٰے! څوک چې دا رساله "امیرِ اهلِسُنَّت نه د اختر په باره کښې 23 سوالونه او جوابونه" ولولي یا واوري، د هغۀ پریشانی لرې کړې او هغۀ سره د موره او پلاره بے حسابه اوبخښې. اٰمِین بِجَاہِ خَاتَمِ النَّبِیّٖن صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

د دُرُود شریف فضیلت

د خوږ آخري نبي صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمان مبارک دے: "اَکْثِرُوا الصَّلَاةَ عَلَیَّ یَوْمَ الْجُمُعَةِ فَاِنَّهٗ مَشْهُوْدٌ تَشْهَدُهُ الْمَلَائِکَةُ وَاِنَّ اَحَدًا لَنْ یُّصَلِّیَ عَلَیَّ اِلَّا عُرِضَتْ عَلَیَّ صَلَاتُهٗ حَتّٰی یَفْرُغَ مِنْهَا، یعنې د جُمعې په ورځ په ما باندې په کثرت سره درودِ پاک رالیږئ ځکه چې دا یومِ مَشهود (یعنې زما په بارګاه کښې د فرښتو د خصوصي حاضرۍ ورځ) ده، په دې ورځ باندې فرښتې (خصوصي طور په کثرت سره زما په بارګاه کښې) حاضریږي، چې کله څوک په ما باندې درود رالیږي نو د هغۀ د فارغیدو پورې د هغۀ درود ما ته پیش کړے شي." د حضرت ابُو دَرداء رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ بیان دے چې ما عرض وکړو: (یا رسولَ الله!) او ستاسو د وصال نه پس به څۀ کیږي؟ ارشاد یې ووفرمائیلو: "آؤ! (زما د ظاهري) وفات نه پس به هم (ما ته هم داسې پیش کولے شي. "اِنَّ اللّٰهَ حَرَّمَ عَلَی الْاَرْضِ اَنْ تَاْکُلَ اَجْسَادَ الْاَنْبِیَاءِ، یعنې الله پاک په زمکې د انبیائے کرامو عَلَیْهِمُ السَّلَام بدنونه خوړل حرام کړي دي." فَنَبِیُّ اللّٰهِ حَیٌّ یُّرْزَقُ، پس د الله پاک نبي ژوندے وي او هغۀ ته رزق هم عطا کولے شي.") (ابن ماجه،2/291، حدیث:1637)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

---

[1] ... دا رساله د امیراهلسنّت دَامَتْ بَرَکَاتُهُمُ الْعَالِیَه نه په شوو سوالونو او د هغې په جوابونو باندې مشتمله ده.

سوال: وړوکي اختر ته خوږ اختر ولې وئيلے شي؟

جواب: وړوکي اختر ته خوږ اختر شايد ځکه وئيلے شي چې پهٔ دې اختر کښې د اختر د نـمونځ نه مخکښې پهٔ طاق عدد کښې کجورې خوړلے کيږي کوم چې مستحب عمل دے. (ملفوظاتِ امیر اہلِ سنت، 311/8)

سوال: د وړوکي اختر د نـمونځ نه مخکښې د خوږ څيز د خوړلو شرعاً څهٔ حکم دے؟

جواب: د وړوکي اختر د نـمونځ نه مخکښې خوږ څيز پهٔ طاق عدد کښې خوړل سُنَّت دي. (فتاویٰ ہندیہ، 149/1) زمونږ پهٔ معاشره کښې خلق پهٔ دې باندې عمل هم کوي چې د وړوکي اختر د نـمونځ نه مخکښې پهٔ کورونو کښې مينچې پخيږي او خلق يـې خوري او د نـمونځ کولو د پاره ځي. د نـمونځ نه پس شِير خورمه او پوړۍ وغيره خوري. زما عام طور دا عادت دے چې د وړوکي اختر د نـمونځ نه مخکښې لږې شان مينچې خورم، ډيرې نه خورم ځکه چې دا د ميدې نه جوړې وي نو صحت ته نقصان هم رسولے شي. (پهٔ دې موقع باندې نګرانِ شوریٰ ووفرمائيل:) د وړوکي اختر د نـمونځ نه مخکښې خوارهٔ خوړل پکار وي، زمونږ پهٔ کور کښې چې کوم وخت مَدَني ماحول نه وو، هُغه وخت به هم پهٔ مونږ باندې د وړوکي اختر د نـمونځ نه مخکښې کجورې خوړلے شوې. (ملفوظاتِ امیر اہلِ سنت، 283/8)

سوال: وړوکے اختر ولې نـمانځلے کيږي؟

جواب: کوم خلق چې پهٔ رَمَضَانُ الْمُبَارَک کښې [روژې نيسي] تراويح کوي، خوارې مشقت کوي نو هغوئي له د بخښنې پرواني ورکولے کيږي. د دې خلقو د پاره د **اللّٰه** پاک د طرف نه د خوشحالۍ يوه ورځ، پهٔ کومه ورځ چې دوئي خوشحالي کوي. د اختر شپې ته ليـلة الـجائزه (د اِنعام والا شپه) هم وئيلے شي. (شعب الایمان، 336/3، حديث: 3695، ملفوظاتِ امیر اہلِ سنت، 240/8)

سوال: عيد الفطر ته وړوکے اختر او عيد الاضحیٰ ته غټ اختر ولې وئيلے شي؟

جواب: عيد الفطر ته وړوکے اختر او عيد الاضحیٰ ته غټ اختر وئيل دا د عوامو

اِصطلاح ده کومه چې پهٔ خلقو کښې مشهوره ده. زهٔ خو ورته هم عيد الفطر او عيد الاضحیٰ وايم. (ملفوظاتِ امیر اہلِ سنت، 122/9)

سوال: آيا د اختر پهٔ ورځ پهٔ نوو جامو اغوستو ثواب ميلاويږي؟

جواب: د اختر پهٔ ورځ نوې يا وينځلے شوې پاکې جامې اغوستل مستحب عمل دے. (فتاوىٰ ہنديه، 149/1) پهٔ دې شرط چې د ثواب پهٔ نيت واغوستے شي، که د فخر او ځان ښودلو د پاره واغوستے شي نو د ثواب پهٔ ځائے به د ګناه حق دار شي. (ملفوظاتِ امیر اہلِ سنت، 179/9)

سوال: چې مياشت وليدے شي نو خلق ډزې کوي. آيا داسې کول جائز دي؟

جواب: دلته پاکستان کښې هوائي ډزې کول قانوني طور منع دي، کيدے شي چې پهٔ نورو ملکونو کښې هم منع وي، خو بيا هم د اختر مياشت چې کله وليدے شي نو خلق ډزې کوي او درز دړُز جوړ کړي، داسې نه دي کول پکار. چې کله مياشت وليدے شي نو د مياشت د ليدو دُعا لوستل پکار دي. (2)

(ابو داود، 419/4، حديث:5092 ماخوذاً) (ملفوظاتِ امیر اہلِ سنت، 316/6)

سوال: نزدې ده چې " ليـلة الـجائزه" (يعنې د وړوکي اختر شپه) بهٔ راشي، پهٔ دې شپه باندې کوم يو عبادت افضل دے؟

جواب: د اختر پهٔ ټوله شپه ويښ پاتې کيدل او عبادت کول لږ ګران وي ځکه چې سحر د وړوکي اختر نـمونځ کول او د هغې د پاره تياري هم کول وي لهٰذا دا ضروري

---

2 ... رسولِ اکرم صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم چې به کله مياشت وليدله نو دا دُعا به يې لوستله: اَللّٰهُمَّ اَهِلَّهٗ عَلَيْنَا بِالْاَمْنِ وَالْاِيْمَانِ وَالسَّلَامَةِ وَالْاِسْلَامِ رَبِّيْ وَ رَبُّكَ اللّٰهُ ترجمه: اے **اللّٰه** پاکه! دا پهٔ مونږه باندې د امن او ايمان، سلامتيا او اِسلام سره رابنکاره کړې، (اے مياشتې!) زما او ستا رَبّ، **اللّٰه** پاک دے. (مستدرک حاکم، 405/5، حديث:7837) د قمري مياشتې د وړومبۍ، دويمې او دريمې شپې مياشت ته هلال وئيلے شي د دې نه پس شپو والا مياشت ته قمر وئيلے شي- (مرقاة المفاتيح، 283/5) دا دُعا د وړومبۍ، دويمې او دريمې شپې پورې لوستلے شي-

نه ده چې هر څوک ټوله شپه ويښ پاتې شي او عبادت وکړي. بهر حال که ټوله شپه ويښ نه شي پاتې کيدے او عبادت نه شي کولے نو د ماسخوتن نـمونځ د جَمعې سره وکړئ او بے شکه اوده شئ او د سحر نـمونځ هم د جَمعې سره وکړئ نو داسې به هم ټوله شپه د عبادت کولو ثواب ميلاو شي او دا فضيلت صرف د اختر د شپې د پاره خاص نه دے بلکې څوک چې هره ورځ د ماسخوتن او سحر نـمونځونه د جَمعې سره کوي هغهٔ ته روزانه د ټولې شپې د عبادت کولو ثواب ميلاويږي.(3)

د اخترونو پهٔ شپه باندې د عبادت کولو فضيلت

د "لـيـلـة الـجائزه" يعنې د وړوکي اختر پهٔ شپه د عبادت کولو ډير فضيلت دے، د خوږ مصطفٰے صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمان مبارک دے: چا چې د اخترونو پهٔ شپه باندې د ثواب د طلب د پاره قيام وکړو، پهٔ هغه ورځ به د هغهٔ زړهٔ نه مړ کيږي پهٔ کومه ورځ به چې (د خلقو) زړونه مړهٔ شي. (ابن ماجه، 2/365، حديث:1782) پهٔ يو بَل ځائے کښې د حضرت سَيِّدُنا مُعاذ بن جبل رضي الله عنه نه روايت دے چې څوک پهٔ پينځؤ شپو کښې شَب بيداري وکړي (يعنې ويښ پاتې شي او عبادت وکړي) د هغهٔ د پاره جنّت واجب شي، د ذُوالحجه پهٔ اتمه، نهمه، لسمه شپه، د وړوکي اختر او د شعبانُ المُعظم پهٔ پينځلسمه شپه يعنې پهٔ شَبِ براءَت. (الترغيب والترہيب، 2/98، حديث:2)

د عامې معافۍ اِعلان

د حضرت سَيِّدُنا عبدُ الله اِبنِ عباس رضي الله عنهما پهٔ يو روايت کښې دا هم دي:

---

(3) ... د حضرتِ سيِّدُناعثمان غني رضي الله عنه نه رِوايت دے چې رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم اِرشاد فرمائيلے: څوک چې د ماسخوتن نـمونځ د جَمعې سره وکړي لکه هغهٔ چې نيمه شپه قيام وکړو او څوک چې د سحر نـمونځ د جَمعې سره وکړي لکه هغهٔ چې ټوله شپه قيام وکړو. (مسلم، ص258، حديث:1491)

چې کله د وړوکي اختر مبارکه شپه تشریف راوړي نو دا د " لیـلة الـجائزه" یعنې "د انعام د شپې" پهٔ نوم یادیږي. چې کله د اختر سحر شي نو **اللّٰه** پاک خپلې معصومې فرښتې ټولو ښارونو ته ولیږي، نو هُغه فرښتې زمکې ته تشریف راوړي او د ټولو کوڅو او لارو پهٔ سرونو باندې اودریږي او داسې اواز کوي: "اے اُمَّتِ **مُحَمَّد**! د هُغه **رَبِّ** کریم د بارګاه پهٔ لور لاړ شئ! کوم چې ډیر زیات عطا کوونکے او د غټې نه غټې ګناه معاف کوونکے دے." بیا **اللّٰه** پاک خپلو بندګانو ته داسې **مخاطب** شي: "اے زما بندګانو! وغواړئ! څهٔ غواړئ؟ زما د عزّت او جلال قسم! پهٔ ننی ورځ د دې (اختر د نـمونځ پهٔ) اجتماع کښې چې د خپل آخرت پهٔ باره کښې څهٔ سوال کوئ هغهٔ به پوره کووم او څهٔ چې د دُنیا پهٔ باره کښې غواړئ پهٔ هغې کښې به ستاسو ښیګړې ته ګورم (یعنې پهٔ هغه معامله کښې به هغه کووم پهٔ کومه کښې چې ستاسو بهتري وي) زما پهٔ عزّت قسم! تر څو پورې چې تاسو زما لحاظ ساتئ زهٔ به هم ستاسو خطاګانې پټووم. زماد عزّت او جلال قسم! زهٔ به تاسو د حد نه د اوړیدونکو (یعنې مجرمانو) سره نه رُسوا کووم. بس د خپلو کورونو پهٔ لور بخښلے شوي وګرځئ. تاسو زهٔ راضي کړم او زهٔ هم ستاسو نه راضي شوم. (الترغیب والترہیب،60/2،حدیث:23)(ملفوظاتِ امیرِ اہلِ سنت،299/8،301)

سوال: " څوک چې د وړوکي اختر او د غټ اختر پهٔ شپه باندې قیام [عبادت] وکړي نو د هغهٔ زړهٔ به هُغه وخت نه مړ کیږي چې کله به د خلقو زړونه مړه شي." دلته د زړهٔ د مړه کیدو نه څهٔ مُراد دے؟

جواب: پهٔ حدیثِ پاک کښې دي: چا چې د اخترونو پهٔ شپه باندې د ثواب د طلب د پاره قیام وکړو، د هغهٔ زړهٔ به هُغه وخت نه مړ کیږي کله چې به (د خلقو) زړونه مړه شي. (ابن ماجه،365/2،حدیث:1782) د دې حدیثِ پاک پهٔ شرح کښې دي: زړهٔ نه مړه کیدل یو څو معنې لري: ﴿1﴾ د هغهٔ زړهٔ به د دُنیا پهٔ محبت کښې نهٔ ډوبیږي او د آخرت نه به نهٔ لرې کیږي ﴿2﴾ د هغهٔ زړهٔ به د بَدې خاتِمې نه محفوظ پاتې کیږي. (فیض القدیر، 248/6، تحت الحدیث:8903)

﴿3﴾ د قبر پهٔ سوالونو او د حشر پهٔ میدان کښې به هم د هغهٔ زړهٔ مطمئین وي. (حاشية الصاوی علی الشرح الصغیر، 527/1) علمائے کرام فرمائي: دا فضیلت به د اکثرې شپې پهٔ عبادت کولو هم حاصل شي مثلاً که شپه اتهٔ ګینټې ده نو د پینځهٔ ګینټو د عبادت سره به هم دا فضیلت حاصل شي. [4] او یو قول دا هم دے چې د اخترونو پهٔ شپه به د تهجدو کولو سره هم دا فضیلت حاصل شي. (مراٰۃالمناجیح، 262/2) د دې حدیثِ پاک د شرح لوستو سره کیدے شي چې د هر یو دا ذِهن جوړ شي چې [کاش] پهٔ ژوند کښې کم از کم یو ځل خو ضرور د اخترونو پهٔ شپه قیام وکړم. (ملفوظاتِ امیرِ اہلِ سنت، 305/8)

سوال: آیا پهٔ زنانؤ باندې د اختر نمونځ کول واجب دے؟

جواب: نهٔ جي! پهٔ زنانؤ باندې د اختر نمونځ کول واجب نه دے.

(فتاوٰی رضویه، 615/27 ملفوظاتِ امیرِ اہلِ سنت، 284/8)

سوال: آیا صحابهٔ کرامو رضی اللہ عنہم به هم یو بَل له د اختر مبارکي ورکوله؟

جواب: آؤ جي! صحابهٔ کرامو رضی اللہ عنہم به هم یو بَل له د اختر مبارکي ورکوله او یو بل ته به یې دا دُعا هم کوله چې تَقَبَّلَ اللّٰهُ مِنَّا وَمِنْكَ یعني الله پاک دې زمونږه او ستاسو اَعمال قبول کړي. (سنن الکبریٰ للبیهقی، 446/3، حدیث: 2694) مونږ له هم پکار دي چې کله هم چا له د اختر مبارکي ورکوو نو ورسره هغه ته دا دُعا هم کوو. د اختر د مبارکۍ ورکولو پهٔ وخت پهٔ دې الفاظو "تَقَبَّلَ اللّٰهُ مِنَّا وَمِنْكَ" دُعا کول مستحب عمل دے.

(درمختار، 56/3 ملفوظاتِ امیرِ اہلِ سنت، 311/8)

سوال: "عید مُبارِک" صحیح دے که "عید مُبارَک"؟

جواب: ډیر خلق دا لفظ د راء د زیر سره یعني "مبارِک" لولي، حالانکې دا د راء د زبر سره دے یعني "مُبارَک"، پهٔ قرآنِ کریم کښې هم لفظ "مبارَک" راغلے دے.

4... کوم بنده چې د شپې اکثره حصه یا نیمه حصه ویښ پاتې شي او عبادت وکړي نو د هغهٔ د پاره د ټولې شپې د ویښې تیرولو ثواب لیکلے کیږي. (قوت القلوب، 74/1)

(پ 17، الانبیاء: 50 ملفوظاتِ امیرِ اہلِ سنت، 8/131)

سوال: آیا ټول مسلمانان یو بَل له د اختر مبارکي ورکولے شي؟ عموماً د اختر د مبارکی ورکولو پهٔ وخت کزن او لیور او ورندار ټول د یو بَل سره لاس میلاوهي، مشر لیور هم د ورندار پهٔ سر باندې لاس راښکي، آیا دا صحیح دي؟

جواب: ټول مسلمانان پهٔ خپل مینځ کښې یو بَل له مبارکي ورکولے شي، البته شرعي قید پهٔ هر ځائے کښې وي او د دغې شرعي قید پهٔ وجه نامحرمه یو بَل له مبارکي نشي ورکولے. داسې لیور او ورندار هم یو بَل له مبارکي نشي ورکولے ځکه که لیور او ورندار پهٔ خپل مینځ کښې یو بَل له مبارکي ورکوي نو تعلق به زیاتیږي او د ګناهونو دروازے به برسیره کیږي. پهٔ حدیثِ پاک کښې دي: لیور د ورندار پهٔ حق کښې مرګ دے. (ترمذی، 2/391، حدیث: 1174) نامحرمه هغه وي د کومو سره چې نکاح د همیشه د پاره حرامه نه وي. د مشر لیور د پاره هم لازمي دي چې د کشرې ورندار پهٔ سر باندې لاس نه راښکي. تر څو پورې چې د یو بَل سره د لاسونو میلاوهلو تعلق دے نو دا نور هم ډیر زیات خطرناک او دوزخ ته بوتلونکے کار دے. د حضورِ اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ذات مبارک د ټولو نه زیات د شیطان نه محفوظ وو، د هغوئې نه زیات نور څوک د شیطان نه محفوظ پاتې کیدے شي! بیا هم ”حضورِ اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم پهٔ خپل لاس کښې د زنانه د لاس نیولو سره چرې هم بیعت نه دے فرمائیلے.“ (بخاری، 2/217، حدیث: 2713) نن سبا زمونږ پهٔ معاشره کښې داسې جاهلان پیران صاحبان هم موجود دي چې د زنانه بیعت کولو پهٔ وخت د زنانه لاس نیسي او پهٔ هغې باندې خپل لاس هم ښکلوي، د داسې پیرانو نه پهٔ لرې اوسیدو کښې عافیت دے. (ملفوظاتِ امیرِ اہلِ سنت، 8/306)

سوال: کوم خلق چې د کار پهٔ سلسله کښې د خپلو کورونو نه لرې وي، د اختر پهٔ ورځ هم کور ته نشي تلے نو داسې خلق خپل دوستان راوغواړي یا د خپل سټاف سره پهٔ

شریکه د اختر خوشحالي پهٔ سازونو او سندرو کوي آیا د دوئي داسې کول صحیح دي؟
جواب: د اختر پهٔ ورځ خو خاص طور د الله پاک عبادت کول پکار دي او د ګناهونو نه بچ کیدل پکار دي. کوم خلق چې د اختر خوشحالئ نشي حاصلولے هغوئي د ځان سره پهٔ خوشحالو کښې شریکول پکار دي. د اختر پهٔ ورځ د سازونو سندرو غږولو سره د اختر خوشحالي کول صحیح خبره نه ده. د نن سبا پهٔ مسلمانانو باندې څهٔ شوي دي چې د اختر پهٔ شپه باندې سندرې سازونه غږوي او لکه پهٔ دې خبره باندې خوشحالي کوي چې نن شیطان لعین ازاد شوے دے او هغهٔ پهٔ سازونو او سندرو غږولو خوشحالوي. بعضې وخت پهٔ دومره تیز اواز سندرې غږولے شي چې که پهٔ سړک تیریدونکے ګس هم چرې د میوزک نه بچ کیدل غواړي نو بیا هم نشي بچ کیدے. بهر حال پهٔ سړک باندې د تیریدونکي ګس د پاره هم شرعاً دا حکم دے چې که د هغهٔ غوږونو ته چرې د میوزک اواز راځي نو پهٔ غوږونو کښې دې ګوتې ورکړي او زر دې تیر شي، که قصداً عمداً پهٔ ورو ورو ځي چې د میوزک اواز دې راځي نو بیا به دا ګنهګاریږي. (ردالمحتار،9/651ماخوذاً) پهٔ اوسنئ زمانه کښې مَعَاذَالله! ډیره آسانه شوې ده مثلاً پهٔ دوستانو کښې څوک اعتکاف ته ناست دے، چې څنګه د هغهٔ اعتکاف پوره شي نو د هغهٔ دوستانو د هغهٔ د پاره پهٔ تحفه کښې د سینما ټکټ اخستے وي چې ټول دوستان به مَعَاذَالله! پهٔ شریکه فلم ګورو. د اختر پهٔ ورځ د Film theatre نه بهر بورډ لګیدلے وي چې نن هاؤس فُل دے. اوس خو د هر یو ګس پهٔ لاس کښې موبائل موجود دے پهٔ دې کښې خو ټوله سینما پرته نن سبا مسلمان خپل ځان ازاد ګڼي خو پهٔ حقیقت کښې مسلمان ازاد نه دے بلکې د شریعت د قوانینو پابند دے. یو مسلمان که ګناه وکړي نو چرته به تښتي، یوه ورځ خو به ضرور مړ کیږي، که الله پاک د هغهٔ د ګناهونو پهٔ وجه ناراضه شو نو پهٔ قبر او حشر کښې به پهٔ عذاب کښې اخته کیږي.

وه خبردار ہے کیا ہونا ہے	چُھپ کے لوگوں سے کیے جس کے گناہ

د اختر په ورځ د نوؤ جامو اغوستلو وخت کښې کفن نه دې هېرول پکار

حضرت عبید الله بن شمیط رَحْمَةُاللهِعَلَیه بیانوي: زما والدِ محترم حضرت شمیط بن عجلان رَحْمَةُاللهِعَلَیه د اختر په اجتماع کښې چې خلق ولیدل نو اوئې فرمائیل: داسې جامې ښکاري کومې چې به زړې شي او داسې غوښې ښکاري چې سبا به (په قبر کښې) د چینجو خوراک شي. (حلیة الاولیاء، 153/3، رقم:3516) هر مسلمان له د **الله** پاک نه ویریدل پکار دي، د اختر په ورځ اګرچې بنده نوې جامې اغوندي خو د هغه نوؤ جامو له وجهې په غفلت کښې اخته کیدل او کفن نه دې هېرول پکار، دا خنداګانې او خوشحالئ د انسان په بدن د یو څو ورځو د پاره وي، د دې نه پس خو دا بدن په قبر کښې د چینجو خوراک جوړیدل ي. **الله** پاک دې مونږ ټول د قبر د عذاب نه **محفوظ** وساتي. اٰمِین بِجَاهِ خَاتَمِ النَّبِیّٖن صَلَّی اللهُ عَلَیهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم (ملفوظات امیر اہل سنت، 308/8)

سوال: د اختر په ورځ ماشومانو له څه کول پکار دي؟

جواب: چې کوم ماشوم هوښیار وي، نـمونځ ورله ورځي، په جومات کښې د نورو ماشومانو په شان ورانے نه کوي نو داسې ماشومان جومات ته راوستے شئ. که داسې ماشوم وي چې جومات کښې ورانے کوي، چې د هغې په وجه نـمونځ کوونکي هم پریشانه کیږي نو هغه جومات ته نشئ راوستے. مور پلار ته د بچو پته وي چې د هغوئي بچے ورانے کوي که نۀ؟ هسې هم د اختر ماحول وي، د ماشومانو ذِهن عموماً د اختر د ورځې عبادت نه وي، هغوئي ته د هر ځائے نه څۀ نا څۀ عیدي [د اختر پیسې] میلاویږي او د دې نه علاوه نوې او ښې جامې واغوندي او په لوبو ټوقو کښې مشغول شي. کوم ماشومان چې هوښیار وي هغوئي له د اختر په ورځ سُبْحٰنَ اللهِ وَبِحَمْدِهٖ 300 کرته لوستل پکار دي، او بیا دې اُووائي چې "د دې ثواب مې حضرت آدم عَلَیهِ السَّلَام او د

دنيا ټولو مسلمانانو ته اوبخښو" دغه شان د نوم اخستو سره بزرګانِ دِين رَحمَةُاللہِ علیہِم ته هم ايصالِ ثواب کيدے شي مثلاً د دې ثواب مې غوثِ پاک او اعلیٰ حضرت، امام احمد رضا خان رَحمَةُاللہِ علیہِما ته اوبخښو، د نورو خپل نيا نيکه او نورو خپلوانو نومونه هم اخستے شې، دې ته اِيصالِ ثواب وئيلے شي. پهٔ ايصالِ ثواب کښې چې د کومو حضراتو نومونه اخستے شي هغوئي پهٔ خپلو قبرونو کښې خوشحاليږي. دا داسې وګڼئ چې يو ګس پهٔ لوئي کچ خلقو له دعوت ورکړے دے، پهٔ هُغه دعوت کښې ډيرې کورنۍ موجودې دي، پهٔ هُغه دعوت کښې کوربه يخپله يوې کورنۍ ته توجه وکړي او نوم يـې واخلي چې "جناب تاسو اوخورئ کنه" نوچې د کوم ګس نوم اخستو سره کوربه وئيلي وي نو هغهٔ به ضرور خوشحاليږي چې يار پهٔ دومره ډيرو خلقو کښې يـې زما نوم واخستو او ما له يـې خاص عزت راکړو لهٰذا د ايصالِ ثواب کولو پهٔ وخت د خپلو بزرګانِ دِين رَحمَةُاللہِ علیہِم نومونه هم اخستل پکار دي چې هغوئي پهٔ خپلو مزارونو کښې خوشحاليږي. (ملفوظاتِ امیر اہل سنت، 308/8)

سوال: که چا د څهٔ مجبورۍ له کبله د اختر نـمونځ د جَمعې سره ونـکړو نو هغهٔ به يواځې نـمونځ څنګه کوي.

جواب: د اختر نـمونځ يواځې نه کيږي. (ہدایہ، 85/1) د دې د پاره جَمعه ضروري ده او بيا د دې د جَمعې ورکولو هم شرطونه دي مثلاً چې کوم امام د پينځهٔ وخته نـمونځونو د امامتۍ پهٔ شرطونو باندې پوره وي نو بيا هم [په بعضې صورتونو کښې] هغهٔ د اختر او د جُمعې د نـمونځ جَمعه نشي ورکولے ځکه چې د اختر او د جُمعې د جَمعې ورکولو د پاره څهٔ نور شرطونه هُم دي، بهر حال که د چا نه د څهٔ غفلت له وجهې د اختر نـمونځ پاتې شو او پهٔ ټول ښار کښې يـې [نـمونځ لاندې] نهٔ کړو نو ګنهګاريږي به لهٰذا توبه دې وکړي. (ملفوظاتِ امیر اہل سنت، 452/2)

سوال: د عيدي [د اختر پيسې] ورکولو څهٔ انداز پکار دے؟

جواب: د عيدي ورکولو څۀ مخصوص طريقه نشته، البته! د مسلمان د زړۀ د خوشحالولو پۀ نيت سره عيدي ورکولے شې، چې چا له عيدي ورکولے شي که هغۀ خپل وي نو د صِله رحمی (يعني د خپلوانو سره د ښۀ سلوک) نيت دې هم وکړي، هم داسې چې کومو ماشومانو ته پۀ عيدي ورکولو د هغوئي مور پلار خوشحاليږي نو د عيدي ورکولو پۀ وخت د هغوئي د مور پلار د خوشحالولو نيت هم کيدے شي. ياد ساتئ! دا ضروري نه ده چې هر يو ماشوم له عيدي ورکولو باندې د هغوئي مور پلار خوشحاليږي، لهٰذا د موقعې خيال ساتل پکار دي. (ملفوظاتِ امیر اہل سنت، 194/8)

سوال: عيدي پۀ لفافه کښې ورکول بهتر دي کۀ بغير د لفافې نه؟

جواب: ماشومانو له بغير د لفافې نه عيدي ورکول بهتر دي، ځکه چې په نوو نوټونو ليدو ماشومان ډير خوشحاليږي. آؤ! عُلماء او مشائخو ته احتراماً پۀ لفافه کښې پيسې ورکول پکار دي د پاره د دې چې نورو ته ښکاره نه شي. (ملفوظاتِ امیر اہل سنت، 195/8)

سوال: د اختر پۀ ورځ چې ماشومانو ته کومه عيدي ميلاويږي، ماشومان هغه عيدي څنګه استعمالولے شي؟

جواب: د اختر پۀ ورځ چې ماشومانو ته کومه عيدي [د اختر پيسې] ميلاويږي نو ماشومان د هغې مالکان وي. بعضې ماشومان ځپله هوښيار وي نو د ځان سره څۀ پيسې وساتي. ماشومان خپله عيدي د خپل والد صاحب سره هم جمع کولے شي. مشر له هم پکار دي چې د ماشومانو عيدي د خپل ځان سره محفوظ وساتي يا پۀ هغه پيسو ماشومانو له څۀ څيز واخلي. (ملفوظاتِ امیر اہل سنت، 307/8)

سوال: که د چا مور پلار د اختر نه درې يا شپږ مياشتې مخکښې وفات شي نو آيا د هغوئي کور والؤ ته وړومبے اختر نـمانځل پکار دي؟

جواب: غم تر دريو ورځو پورې جائز دے. آؤ که د کومې زنانه خاوند وفات شوے وي نو د هغې د غم موده څلور مياشتې او لس ورځې وي. (بہارِ شریعت، 855/1، حصہ:4) که

د يوې زنانه ځلمے ځوې وفات شوے وي نو د هغه د جدايۍ غم د مور سره ټول عمر وي نو داسې زنانه پهٔ خپل اختيار کښې نه وي. بهر حال د دريو يا شپږو مياشتو نه پس اختر هُم نـمانځلے شي، د اختر نوې جامې هم اغوستے شي او يو بَل له د اختر مبارکي هم ورکولے شي. د مړي کور والؤ کښې بعضې خلق دومره بيوقوفي وکړي چې پهٔ غټ اختر کښې قرباني هم نه کوي، تر دې پورې نوبت راشي چې پهٔ خپل کور کښې د خوشحالۍ ماحول هم نه جوړوي.

بعضې خلق داسې هم وي چې د خلقو د پيغورونو نه د بچ کيدو د پاره د قربانۍ پهٔ خاروي کښې يوه حصه ونيسي. ياد ساتئ! د اختر پهٔ ورځ خوشحالي کول سُنَّت عمل دے او د حضور صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم نه د اختر پهٔ ورځ خوشحالي کول ثابت ده. (مراٰۃالمناجيح، 359/2) **الله** پاک پهٔ قرآنِ کريم کښې اِرشاد فرمائي:

﴿قُلْ بِفَضْلِ اللّٰهِ وَبِرَحْمَتِهٖ فَبِذٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوْا ؕ﴾ (پ11، يونس:58)

[مفهوم]ترجمهٔ کنزُالعِرفان: ”ته اوفرمايه: د **الله** په فضل او د هغه په رحمت باندې خوشحالئ کول پکار دي“

”د **الله** پاک د فضل او رحمت ورځ د اختر ورځ [هُم] ده، پهٔ دې ورځ خوشحالي کول پکار دي. (ملفوظاتِ امير اہل سنت، 265/8)

سوال: د رَمَضَانُ الْمُبَارَک نه پس چې پهٔ شَوَّالُ الْمكرَّم کښې کومې روژې نيولے شي د هٖغه روژو ثواب د يو کال د روژو برابر دے که د ټول عمر د روژو برابر دے؟ آيا دا روژې هم پهٔ شوال کښې نيول ضروري دي که وروستو يـې هم نيولے شي؟

جواب: د شَوَّالُ الْمكرَّم د روژو د فضيلت پهٔ باره کښې د خوږ مصطفٰے صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم درې فرامين مبارک وړاندې کووم: ﴿1﴾ چا چې د رَمَضان روژې ونيولې بيا يـې د هغو نه پس 6 روژې په شَوّال کښې ونيولې نو هغه د ګناهونو نه داسې اُووتو لکه هُم

نن چې د مور د ګېډې نه پیدا شوے وي۔ (معجم اوسط،234/6، حدیث:8622) ﴿2﴾ چا چې د رَمَضان روژې ونیولې بیا یې د هغو نه پس 6 روژې په شوّال کښې ونیولې نو هغه داسې دے لکه د ټول عمر روژې یې چې ونیولې۔ (مسلم، ص:456، حدیث:2758) ﴿3﴾ چا چې د وړوکي اختر نه پس پهٔ شوال کښې شپږ روژې ونیولې لکه هغهٔ چې د ټول کال روژې ونیولې، ځوک چې یوه نیکي راوړي هغهٔ ته به لس میلاویږې نو د رمضان د میاشتې روژې د لسو میاشتو برابر دي او دا شپږ روژې د دوو میاشتو برابر، نو د ټول کال روژې شوې. (سنن کبری للنسائی،163162/2، حدیث:28612860) د بهارِ شریعت پهٔ حاشیه کښې دي: بهتر دا دي چې دا روژې بیلې بیلې ونیولے شي او د اختر نه پس که پرله پسې شپږ روژې پهٔ یو ځائے ونیولے شي نو بیا هم پکښې څهٔ باک نشته. (بهارِ شریعت،1010/1، حصه:5) بس د اختر پهٔ ورځ یعني د شوال پهٔ وړومبي تاریخ روژه مهٔ نیسئ.(ملفوظاتِ امیر اہل سنت، 468/2)

سوال: خلق وائي چې د وړوکي اختر او غټ اختر پهٔ مینځ کښې واده ښادي نه دي کول پکار، پهٔ دې کښې څومره حقیقت دے؟

جواب: د وړوکي اختر او غټ اختر پهٔ مینځ کښې واده ښادي کیدے شي بلکې د وړوکي اختر او د غټ اختر پهٔ ورځ هم دا دستوري کیدے شي. ډیر خلق پهٔ دې ورځو کښې ودونه کوي، پهٔ دې کښې هیڅ باک نشته. پهٔ ټول کال کښې یوه ورځ هم داسې نشته چې نکاح یا واده پکښې نشي کیدے. (ملفوظاتِ امیر اہل سنت، 231/8)

سوال: د اختر پهٔ ورځ 300 کرته د سُبْحٰنَ اللهِ وَبِحَمْدِهٖ وظیفه پهٔ جومات کښې لوستل لازمي وي که پهٔ کور کښې یې هم لوستلے شي؟ آیا زنانه هم دا وظیفه کولے شي؟

جواب: د سُبْحٰنَ اللهِ وَبِحَمْدِهٖ وظیفه نارینه او زنانه دواړه کولے شي، پهٔ دې وظیفه کښې هیڅ تخصیص نشته چې پهٔ کور کښې لوستل دي که پهٔ جومات کښې، چرته چې هم پهٔ لوستو کښې اسانې وي هم هلته یې لوستلے شئ. د دې وظیفې فضیلت دا دے چې

ځوک د اختر پهٔ ورځ سُبۡحٰنَ اللهِ وَبِحَمۡدِہٖ 300 کرته ولولي او ټولو مسلمانانو ته يې اِيصالِ ثواب کړي نو پهٔ هغوئي کښې به د هر يو پهٔ قبر کښې يو زر [1000] انوار داخليږي او چې کله د دې وظيفې لوستونکے وفات شي نو د هغهٔ پهٔ قبر کښې به هم يو زر [1000] انوار داخليږي. (مکاشفة القلوب، ص308) د اختر پهٔ ورځ د صبا صادق نه واخله تر د نمر پريوتو پورې ټوله ورځ د اختر ورځ ده، پهٔ دې کښې څهٔ وخت هم دا وظيفه لوستلے شئ، د اختر پهٔ ورځ روژه نيول جائز نه ده.

(فتاویٰ ہندیه، 201/1، ملفوظاتِ امیر اہل سنت، 307/8)

سوال: آيا د اختر پهٔ ورځ هم د مريضانو تپوس کول پکار دي؟

جواب: آؤ جي، د اختر پهٔ ورځ هم د مريضانو تپوس کول پکار دي. بعضې وخت مريض د اختر پهٔ وړومبۍ ورځ د خپلو خپلوانو او دوستانو انتظار کوي چې نن وړومبے اختر دے، زما دوست به زما سره د ملاقات د پاره ضرور راځي او د اختر مبارکي به راسره کوي. که دوست يې د اختر د وړومبۍ ورځ پهٔ ځائے پهٔ دويمه ورځ راشي نو مريض دومره نه خوشحاليږي څومره چې پهٔ وړومبۍ ورځ خوشحاليږي، بيا دوست هم پهٔ دويمه ورځ راشي او قِسما قِسم عُذرونه بيانوي چې ميلمانه راغلي وو يا د فلانکي ترهٔ کور ته د اختر مبارکۍ له تلے ووم. که کيدے شي نو د مريض مالي مرسته هم کول پکار دي چې بعضې وخت مريض ډير پهٔ بد حالت کښې وي او ډاکټر صاحب وئيلي وي چې فلانکۍ ګولۍ اخستل ډيرې ضروري دي، خو د هغهٔ سره د ګولو اخستو پيسې نه وي او تپوس کوونکي حضرات ګلونه وړي، حالانکې بهتره دا ده چې مريض له رقم ورکړے شي چې پهٔ هغې هغهٔ خپل ضرورتونه مثلاً ګولۍ او نوره دوائي وغيره واخلي. بعضې وخت تپوس کوونکے پهٔ بے خيالۍ کښې هُغه خيز راوړي د کوم نه چې د مريض پرهيز وي مثلاً د مريض شوګر دے او تپوس کوونکے د هغهٔ د زړهٔ ساتلو پهٔ نيت متهائي راوړي نو مريض خوار به ورته پهٔ بستره

کښې پسخیږي ځکه چې هغه متهائي نشي خوړے، بالفرض که په جوش کښې راشي او متهائي وخوري نو وروستو به ورته نقصان ورسي ځکه چې متهائي خو د شوګر د مریض د پاره زهر وي چې له وجهې یې مریض مړ کیدے هم شي. بیا متهائي جوړوونکي خرابه کهویا اچوي چې له وجهې یې د انسان طبیعت خرابیږي. ټولو متهائیانو والا داسې نه وي خو کوم خلق چې داسې کوي هغوئي له د **الله** پاک نه ویریدل پکار دي. (ملفوظاتِ امیرِ اہلسنت، 310/8)